

รูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศด้านสถานศึกษาปลอดภัย
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
**A Management Model for Excellence in Safety School Under the Secondary
Educational Service Area Office Bangkok 2**

นิษฐา พีระชัยภาวงศ์,
สุพรรณิ สมานญาติ และ สิริธร สินจินดาวงศ์
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
Nittha Peerachaipawong,
Supanee Sanarnyart and Sirinthorn Sinjindawong
Sripatum University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: nitthapee@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารสู่ความเป็นเลิศด้านสถานศึกษาปลอดภัย 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศด้านสถานศึกษาปลอดภัย และ 3) เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศด้านสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ตามเกณฑ์การเสริมสร้างความปลอดภัยที่เป็นเลิศ (The Best Safety Practice) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงผสมผสานวิธี (Mixed Methodology) รูปแบบการวิจัยแบบขั้นตอนเชิงสำรวจ (Exploratory Sequential Design) ซึ่งมีการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ ระยะที่ 1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จากการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 9 คน ระยะที่ 2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 508 คน จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตร Yamane และระยะที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 11 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1 แบบสัมภาษณ์ ระยะที่ 2 แบบสอบถาม และระยะที่ 3 แบบประเมินรูปแบบ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 508 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัยแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม แบบประเมินรูปแบบ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์เชิงปริมาณ ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

* วันที่รับบทความ : 3 กรกฎาคม 2567; วันที่แก้ไขบทความ 11 กรกฎาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ : 12 กรกฎาคม 2567

Received: July 3 2027; Revised: July 11 2024; Accepted: July 12 2024

ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบการบริหารสู่ความเป็นเลิศด้านสถานศึกษาปลอดภัย ประกอบด้วย 10 องค์ประกอบ 2) ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศด้านสถานศึกษาปลอดภัย ค่าดัชนีมีความสอดคล้องและค่าสถิติผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 3) ผลการประเมิน ในภาพรวมทุกด้าน อยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.98$ S.D. = 0.15) และรูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศด้านสถานศึกษาปลอดภัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ประกอบไปด้วย 3.1) ด้านการวางแผนและพัฒนากลยุทธ์สถานศึกษาปลอดภัย 3.2) ด้านการบริหารงบประมาณสถานศึกษาปลอดภัย 3.3) ด้านการนำองค์การอำนวยการ การปฏิบัติสถานศึกษาปลอดภัย 3.4) ด้านการกำหนดบุคลากรปฏิบัติหน้าที่สถานศึกษาปลอดภัย 3.5) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปลอดภัย 3.6) ด้านการบริหารเทคโนโลยีสถานศึกษาปลอดภัย 3.7) ด้านการรายงานผลการดำเนินงานสถานศึกษาปลอดภัย และ 3.8) ด้านการวัดผลและการประเมินผลผลลัพธ์การบริหารสถานศึกษาปลอดภัย

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหาร; การบริหารความเป็นเลิศ; สถานศึกษาปลอดภัย

Introduction

The objectives of this study were: 1) to study the elements of management towards the excellence Safety School practice, 2) to develop a management model, and 3) to evaluate the management model for excellent Safety School practice under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2 in accordance with the criteria for enhancing safety excellence (The Best Safety Practice) of the Office of the Basic Education Commission using the mixed methodology and exploratory sequential design. The study was conducted in 3 phrases including 1) the interview phase with 9 school administrators which were purposively selected, 2) the survey phase conducted using the questionnaires with 508 school administrators and teachers which were retrieved by the stratified random method and Yamane's formula for sample size calculation, and 3) the assessment phase of which the sample was 11 invited experts. The research instruments were questionnaires, interview forms, and model assessment forms. The statistics used in the research were percentages, mean, confirmatory factor analysis, standard deviations for quantitative, and analysis group discussions, and content analysis were used for qualitative analysis.

The results showed that: 1) the management elements for excellence in safety schools consisted of 10 elements, 2) the results of the development of the management model for excellence in safety schools showed that the consistency index and statistical values met the specified criteria. 3) The overall assessment results in all aspects, was at the highest level ($\bar{x}=4.98$ S.D. = 0.15), and the management model for excellence in safety schools under the supervision of the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2 consisted of 3.1) planning and development of safe school strategies, 3.2) safety school budget administration, 3.3) organizational leadership and supervision, 3.4) assignment of personnel to account for Safety School practice, 3.5) development of Safety School curriculum, 3.6) Safety School technology management, 3.7) performance report on Safe School practice, and 8) measurement and evaluation of Safety School management.

Keywords: Management Model; Management Excellence; Safety School

บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2560 – 2579 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” โดยยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ มีเป้าหมายเพื่อให้คนทุกช่วงวัยมีความรักในสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้คนทุกช่วงวัยในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษได้รับการศึกษาและเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ และเพื่อให้คนทุกช่วงวัยได้รับการศึกษา การดูแลและป้องกันจากภัยคุกคามในชีวิตรูปแบบใหม่ เช่น อาชญากรรมและความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ ยาเสพติด ภัยพิบัติจากธรรมชาติ ภัยจากโรคอุบัติใหม่ และภัยจากไซเบอร์ เป็นต้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) และนโยบายและจุดเน้นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - พ.ศ.2567 ของกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้การจัดการศึกษาเพื่อความปลอดภัยมีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง และนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565) มุ่งมั่นในการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็น “การศึกษาขั้นพื้นฐานวิถีใหม่ วิถีคุณภาพ” มุ่งเน้นความปลอดภัยในสถานศึกษา ส่งเสริมโอกาสทางการศึกษา ที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม และบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นพัฒนาระบบและกลไกในการดูแลความปลอดภัยให้แก่ผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา และสถานศึกษาจากภัยพิบัติและภัยคุกคามทุกรูปแบบรวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566) ดังนั้น การรักษาความปลอดภัยในโรงเรียนจึงเป็นงานที่สำคัญยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาไม่สามารถละเลยได้ (อดิสร ตีปานธรรม, 2561)

ทั้งนี้ สภาพโดยทั่วไปของภัยที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ตามขอบข่ายความปลอดภัย 4 กลุ่มภัย พบว่า สถานศึกษาทั้ง 52 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีการเกิดภัยทั้ง 4 กลุ่มภัย สามารถเรียงตามลำดับภัยที่พบมากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ 1) ภัยที่เกิดจากผลกระทบทางสุขภาวะทางกายและจิตใจ (Unhealthiness) โดยเป็นภัยด้านการติดเกม มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.00 2) ภัยที่เกิดจากการใช้ความรุนแรงของมนุษย์ (Violence) โดยเป็นภัยจากการทะเลาะวิวาท คิดเป็นร้อยละ 28.00 3) ภัยที่เกิดจากอุบัติเหตุ (Accident) โดยเป็นภัยที่เกิดจากการใช้ยานพาหนะ คิดเป็นร้อยละ 26.00 และ 4) ภัยที่เกิดจากการถูกละเมิดสิทธิ (Right) โดยเป็นภัยที่เกิดจากการถูกละเมิดสิทธิ ละเลย ทอดทิ้งคิดเป็นร้อยละ 14.00 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2, 2565) และสภาพปัจจุบันในการบริหารด้านสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 มีสภาพ

ปัจจุบันโดยรวมอยู่ที่ระดับมาก ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.73 และตามมาตรการ 3 ป คือ การปราบปราม การป้องกัน และการปลูกฝัง ระดับการปฏิบัติโดยรวมอยู่ที่ระดับมาก ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.13 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.75 (นิษฐ์ฐา พิระชัยภาวงศ์ และคณะ, 2567) แต่เมื่อพิจารณาการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับภัยที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา รวมถึงการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาเกิดความปลอดภัย กลับพบว่า ปัจจุบัน สถานศึกษาทั้ง 52 โรงเรียน ยังไม่มีรูปแบบการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย รวมถึงแนวทางหรือมาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุในสถานศึกษาที่เป็นระบบและสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับ (กนกอร อุ่นสถานนท์, 2563) ที่ศึกษาการบริหารด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวม สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร มีการปฏิบัติด้านสถานศึกษาปลอดภัยอยู่ในระดับมาก และสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีการบริหารด้านความปลอดภัยแตกต่างกัน

ด้วยปัญหาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวจากที่กล่าวมาข้างต้นจึงเป็นเหตุผลหลักที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาและทำการวิจัยในหัวข้อรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศด้านสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยจะพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย เพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 มีรูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศด้านสถานศึกษาปลอดภัย รวมถึงคุณประโยชน์ด้านวิชาการ ได้แก่ นักวิชาการ นักวิจัย นักศึกษา ที่สามารถนำผลจากการศึกษาเชิงประจักษ์ในครั้งนี้ไปพัฒนาบุคลากร และการศึกษาต่อยอดทางวิชาการต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศด้านสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ตามเกณฑ์การเสริมสร้างความปลอดภัยที่เป็นเลิศ (The Best Safety Practice) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศด้านสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ตามเกณฑ์การเสริมสร้างความปลอดภัยที่เป็นเลิศ (The Best Safety Practice) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมวิธี (Mixed Methodology) รูปแบบการวิจัยแบบขั้นตอนเชิงสำรวจ (Exploratory Sequential Design) (ปาจริย์ ผลประเสริฐ, 2562) ซึ่งแบ่งการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน โดยขั้นตอนแรกจะเป็นการวิจัยเพื่อสำรวจข้อมูลโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก จากนั้น จึงนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงกว้าง และเพื่อยืนยันเพื่อให้สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ได้ในวงกว้าง นอกจากนี้ ยังใช้การตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) ด้วยรูปแบบการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Data Triangulation) จึงสามารถแบ่งวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาพลอดภัย ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

ผู้วิจัยใช้รูปแบบการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Data Triangulation) ศึกษาและสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาพลอดภัย จากแหล่งข้อมูลคือ เอกสารคู่มือความปลอดภัยของโรงเรียน เอกสารรายงานการดำเนินงานด้านความปลอดภัยของโรงเรียนและเอกสารของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาพลอดภัย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2, 2565) ซึ่งเป็นเส้าที่หนึ่ง โดยศึกษาด้วยตัวผู้วิจัยเอง และเส้าที่สอง มีแหล่งข้อมูลคือ กลุ่มเป้าหมาย ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (Miles & Huberman, 1998; Suri, 2011) โดยคัดเลือกผู้บริหารสถานศึกษา ระดับผู้อำนวยการสถานศึกษา จาก 52 โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ตามองค์ประกอบที่กำหนด ซึ่งเป็นการเลือกตัวอย่างแบบกำหนดเกณฑ์ประกอบ (Moser & Korstjens, 2018) คือ มีประสบการณ์ในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป และดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการของสถานศึกษาที่สังกัดอยู่ในปัจจุบัน ไม่น้อยกว่า 2 วาระ เพื่อให้เห็นความต่อเนื่องของการปฏิบัติงานสานต่อนโยบายต่างๆ แบ่งเป็นโรงเรียนขนาดกลาง 2 ท่าน โรงเรียนขนาดใหญ่ 3 ท่าน และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 4 ท่าน รวม 9 ท่าน โดยการสัมภาษณ์ ด้วยแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการบริหารสู่ความเป็นเลิศด้านสถานศึกษาพลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.96 ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น จากศึกษาและสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาพลอดภัยจากเอกสารต่างๆ ด้วยตนเอง

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศด้านสถานศึกษาพลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ตามเกณฑ์การเสริมสร้างความปลอดภัยที่เป็นเลิศ (The Best Safety Practice) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากระยะที่ 1 มาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการศึกษาเชิงปริมาณ และจัดทำแบบสอบถามเพื่อหาองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศด้านสถานศึกษาปลอดภัย มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.98 และนำแบบสอบถาม ให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากร ทั้ง 52 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 508 คน ทำแบบสอบถาม ถือเป็นเส้นที่สาม จากนั้น นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจัดอันดับความสำคัญขององค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศด้านสถานศึกษาปลอดภัย เพื่อนำไปจัดทำร่างรูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศด้านสถานศึกษาปลอดภัยต่อไป

ระยะที่ 3 ประเมินรูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศด้านสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ตามเกณฑ์การเสริมสร้างความปลอดภัยที่เป็นเลิศ (The Best Safety Practice) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นำเสนอร่างรูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศด้านสถานศึกษาปลอดภัยแก่ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 11 คน ประเมิน โดยจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อประเมิน 2 ประเด็น คือ

1) ประเมินความคิดเห็น ได้แก่ เห็นด้วย และไม่เห็นด้วย กับร่างรูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศด้านสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

2) ประเมินความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องของรูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศด้านสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

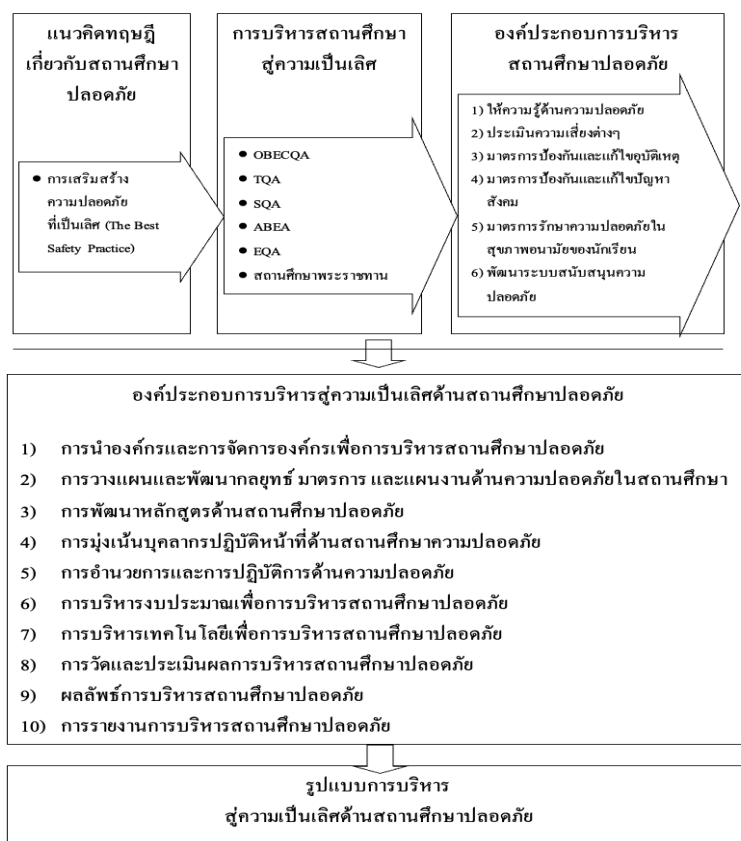
จากนั้น วิเคราะห์การประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) รวมทั้งปรับปรุงและพัฒนาตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จนได้รูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศด้านสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 (ฉบับสมบูรณ์)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การเสริมสร้างความปลอดภัยที่เป็นเลิศ (The Best Safety Practice) เป็นนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการที่เร่งสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษา ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้พัฒนาระบบ Ministry of Education Safety School (MOE safety school) เพื่อใช้เป็นระบบมาตรฐานความปลอดภัยในสถานศึกษา โดยใช้หลัก Digital Based Management ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงระบบ MOE Safety Center เมื่อมีความรู้สึกไม่ปลอดภัยและมีความประสงค์จะร้องทุกข์ ร้องเรียน หรือเตือน

ให้ทราบว่าสถานศึกษาแห่งหนึ่งกำลังเกิดภัยอย่างหนึ่งอย่างใดใน 4 กลุ่มภัย และได้กำหนดเกณฑ์การเสริมสร้างความปลอดภัยที่เป็นเลิศ (The Best Safety Practice) ครอบคลุม 11 ประเด็น (ภาพที่ 1) สำหรับการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ พิจารณาจากเกณฑ์รางวัลคุณภาพต่างๆ ประกอบด้วย 1) เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Office of Basic Education Commission Quality Award ; OBECQA) 2) เกณฑ์ของรางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศไทย (Thailand Quality Award; TQA) 3) เกณฑ์ของรางวัลคุณภาพแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ (Singapore Quality Award; SQA) 4) เกณฑ์ของรางวัลความเป็นเลิศในธุรกิจของประเทศออสเตรเลีย (Australian Business Excellence Award; ABEA) 5) เกณฑ์ของรางวัลคุณภาพแห่งยุโรป (European Quality Award; EQA) และ 6) เกณฑ์รางวัลสถานศึกษาพระราชทาน และศึกษาองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ให้ความรู้ด้านความปลอดภัย 2) ประเมินความเสี่ยงต่างๆ 3) มาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุ 4) มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคม 5) มาตรการรักษาความปลอดภัยในสภาพอนามัยของนักเรียน และ 6) พัฒนาระบบสนับสนุนความปลอดภัย

จากการศึกษาและวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสถานศึกษาปลอดภัย การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ และองค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยทำให้ผู้วิจัยได้องค์ประกอบการบริหารสู่ความเป็นเลิศด้านสถานศึกษาปลอดภัย รวม 10 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การนำองค์กรและการจัดการองค์กรเพื่อการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย 2) การวางแผนและพัฒนากลยุทธ์ มาตรการ และแผนงานด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา 3) การพัฒนาหลักสูตรด้านสถานศึกษาปลอดภัย 4) การมุ่งเน้นบุคลากรปฏิบัติหน้าที่ด้านสถานศึกษาความปลอดภัย 5) การอำนวยความสะดวกและการปฏิบัติการด้านความปลอดภัย 6) การบริหารงบประมาณเพื่อการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย 7) การบริหารเทคโนโลยีเพื่อการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย 8) การวัดและประเมินผลการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย 9) ผลลัพธ์การบริหารสถานศึกษาปลอดภัย และ 10) การรายงานการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

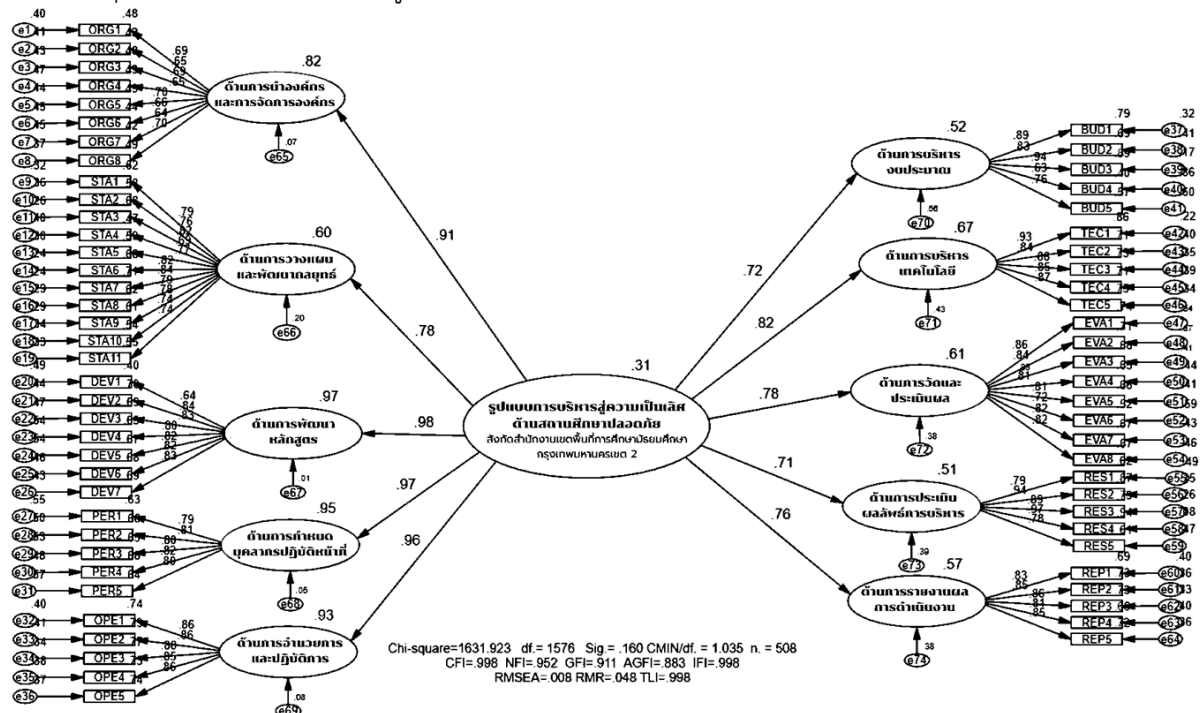
1. ผลการศึกษาองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

ผลการศึกษาองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า องค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ประกอบด้วย 10 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การนำองค์กรและการจัดการองค์กร 2) การวางแผนและพัฒนากลยุทธ์ มาตรการ และแผนงานด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา ให้ครอบคลุมทั้ง 4 กลุ่มภัย 3) การพัฒนาหลักสูตรด้านการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย 4) การมุ่งเน้นบุคลากรปฏิบัติหน้าที่ด้านสถานศึกษาความปลอดภัย 5) การอำนวยความสะดวกและการปฏิบัติการด้านความปลอดภัยอย่างจริงจัง 6) การบริหารงบประมาณ 7) การบริหารเทคโนโลยี เพื่อเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย 8) การวัดและประเมินผลการบริหาร

สถานศึกษาปลอดภัยอย่างเป็นระบบ 9) การประเมินผลลัพธ์ และ 10) การรายงานผลการดำเนินงานด้านการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย

2) ผลการพัฒนาารูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศด้านสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ตามเกณฑ์การเสริมสร้างความปลอดภัยที่เป็นเลิศ (The Best Safety Practice) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในส่วนนี้เป็นผลวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองแบบจำลององค์ประกอบรูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศด้านสถานศึกษาปลอดภัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 โดยวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (Second Order Confirmatory Factor Analysis) รวม 10 ตัวแปรแฝง และ 60 ตัวแปรสังเกตได้ ตรวจสอบความเหมาะสมของโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองและปรับโมเดลให้มีความสมบูรณ์ให้ค่าสถิติเป็นที่ยอมรับวิธีเชื่อมตัวแปร Modification Indices ตรวจสอบความเหมาะสมองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองด้วยการพิจารณาค่าน้ำหนักตัวแปรของตัวบ่งชี้ สรุปผลวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองแบบจำลององค์ประกอบรูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศด้านสถานศึกษาปลอดภัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 ดังรูปภาพที่ 2 และตารางที่ 1

รูปภาพที่ 2 องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองแบบจำลององค์ประกอบรูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศด้านสถานศึกษาปลอดภัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2

ตารางที่ 1 ค่าสถิติประเมินองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองแบบจำลององค์ประกอบรูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศด้านสถานศึกษาปลอดภัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2

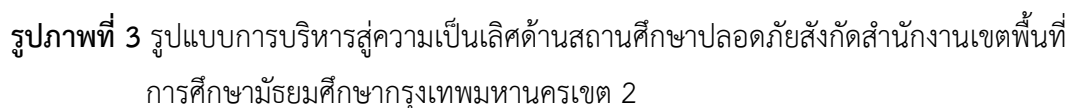
ดัชนี	เกณฑ์วัด	ผลลัพธ์	ผลสรุป	แนวคิดในการอ้างอิง
Chi –Square = 1631.923 df. = 1576.0				
Sig.	> 0.05	0.160	ตรงเกณฑ์	Hair et al. (2006), Bollen (1989), Sorbon (1996)
CMIN/df.	< 2.0	1.035	ตรงเกณฑ์	Bollen (1989) , Diamantopoulos , Fan and Sivo (2005)
GFI	> 0.90	0.911	ตรงเกณฑ์	Hair et al. (2006),Browne and Cudeck (1993), Miles (1998)
AGFI	> 0.80	0.883	ตรงเกณฑ์	Durande-Moreau an Usunier(1999),Harrison walker (2001)
NFI	> 0.90	0.952	ตรงเกณฑ์	Hair et al. (2006) , Mueller (1996)
IFI	> 0.90	0.998	ตรงเกณฑ์	Hair et al. (2006) , Mueller (1996)
CFI	> 0.90	0.998	ตรงเกณฑ์	Hair et al. (2006) , Suciu, Tavares and Zalmon (2018)
RMR	< 0.05	0.048	ตรงเกณฑ์	Diamantopoulos , Siguaw (2000)
RMSEA	< 0.05	0.008	ตรงเกณฑ์	Hair et al. (2006),Browne and Cudeck (1993)
TLI	> 0.90	0.998	ตรงเกณฑ์	Diamantopoulos , Siguaw (2000)

จากภาพที่ 2 และตารางที่ 1 แสดงค่าสัมประสิทธิ์และค่าสถิติประเมินองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองแบบจำลององค์ประกอบรูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศด้านสถานศึกษาปลอดภัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 จำนวน 10 ตัวแปรแฝง ประกอบด้วย ด้านการนำองค์กร และการจัดการองค์กร ด้านการวางแผนและพัฒนากลยุทธ์ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการกำหนดบุคลากร ปฏิบัติหน้าที่ ด้านการอำนวยความสะดวกและการปฏิบัติการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารเทคโนโลยี ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการประเมินผลลัพธ์การบริหาร และด้านการรายงานผลการดำเนินงาน รวม 60 ตัวแปรสังเกตได้ หลังจากปรับค่าความคลาดเคลื่อนระหว่างสองตัวแปรใช้ค่าสถิติดัชนีการปรับโมเดล (Modification Index) พบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี มีค่า Chi – Square เท่ากับ 1631.923 df = 1576.0 Sig. = 0.160 > 0.05 และ CMIN/df. เท่ากับ 1.035 < 2.0 สอดคล้องกับตามแนวคิด Hair et al. (2006), Bollen (1989) and Sorbon (1996) ผลการวิเคราะห์หลังปรับโมเดลพบว่า ดัชนีมีความสอดคล้องและค่าสถิติเหล่านี้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันแบบจำลององค์ประกอบรูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศด้านสถานศึกษาปลอดภัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 ผลวิเคราะห์ พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรมีอิทธิพลสูงสุด

มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.98 รองลงมา ด้านการกำหนดบุคลากรปฏิบัติหน้าที่ ค่าสัมประสิทธิ์ 0.97 ด้านการอำนวยความสะดวกและการปฏิบัติการ ค่าสัมประสิทธิ์ 0.96 ด้านการนำองค์กรและการจัดการองค์กร ค่าสัมประสิทธิ์ 0.91 ด้านการบริหารเทคโนโลยี ค่าสัมประสิทธิ์ 0.82 ด้านการวัดและประเมินผล ค่าสัมประสิทธิ์ 0.78 ด้านการวางแผนและพัฒนากลยุทธ์ ค่าสัมประสิทธิ์ 0.78 ด้านการรายงานผลการดำเนินงาน ค่าสัมประสิทธิ์ 0.76 ด้านการบริหารงบประมาณ ค่าสัมประสิทธิ์ 0.72 และด้านการประเมินผลลัพธ์การบริหาร ค่าสัมประสิทธิ์ 0.71 ตามลำดับ โดยมีอิทธิพลต่อองค์ประกอบเชิงยืนยันแบบจำลององค์ประกอบรูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศด้านสถานศึกษาปลอดภัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 ร้อยละ 31.0% อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001

3) ผลการประเมินรูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศด้านสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ตามเกณฑ์การเสริมสร้างความปลอดภัยที่เป็นเลิศ (The Best Safety Practice) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการประเมินรูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศด้านสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ในภาพรวมทุกด้านอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.98$ S.D. = 0.15) และจากการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 11 คน ผู้วิจัยได้ปรับปรุงและนำเสนอรูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศด้านสถานศึกษาปลอดภัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ประกอบไปด้วย 1) ด้านการวางแผนและพัฒนากลยุทธ์สถานศึกษาปลอดภัย 2) ด้านการบริหารงบประมาณสถานศึกษาปลอดภัย 3) ด้านการนำองค์กร การอำนวยความสะดวก การปฏิบัติสถานศึกษาปลอดภัย 4) ด้านการกำหนดบุคลากรปฏิบัติหน้าที่สถานศึกษาปลอดภัย 5) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปลอดภัย 6) ด้านการบริหารเทคโนโลยีสถานศึกษาปลอดภัย 7) ด้านการรายงานผลการดำเนินงานสถานศึกษาปลอดภัย และ 8) ด้านการวัดผลและการประเมินผลลัพธ์การบริหารสถานศึกษาปลอดภัยดังนี้

1. ผลการศึกษาขององค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า องค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ประกอบด้วย 10 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การนำองค์กรและการจัดการองค์กร 2) การวางแผนและพัฒนากลยุทธ์ มาตรการ และแผนงานด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา ให้ครอบคลุมทั้ง 4 กลุ่มภัย 3) การพัฒนาหลักสูตรด้านการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย 4) การมุ่งเน้นบุคลากรปฏิบัติหน้าที่ด้านสถานศึกษาความปลอดภัย 5) การอำนวยความสะดวกและการปฏิบัติการด้านความปลอดภัยอย่างจริงจัง 6) การบริหารงบประมาณ 7) การบริหารเทคโนโลยี เพื่อเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย 8) การวัดและประเมินผลการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยอย่างเป็นระบบ 9) การประเมินผลลัพธ์ และ 10) การรายงานผลการดำเนินงานด้านการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาทิ รัชนิ จูมจี และคณะ (2565) พบว่า รูปแบบการดำเนินงานการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมอุบัติเหตุทางจราจรในโรงเรียนต้องอาศัยการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมอุบัติเหตุจากกลุ่มชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน และกลุ่มเป้าหมายที่จะเสริมสร้างความปลอดภัยในโรงเรียน ส่วนนกนกร อุณสถานนท์ (2563) ระบุว่า การบริหารด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ ด้านการจัด

สิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัย ด้านการให้บริการความปลอดภัย ด้านการจัดสวัสดิศึกษา และด้านสุขภาพอนามัย และอดีต ดีปานธรรม (2561) ที่พบว่า รูปแบบการจัดการด้านความปลอดภัยต้องอาศัยการมีส่วนร่วม และมีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านมาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุในสถานศึกษา (2) ด้านมาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุในสถานศึกษา และ (3) ด้านมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคม (4) ด้านมาตรการรักษาความปลอดภัยในสุขภาพอนามัยของนักเรียน

2) ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศด้านสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ตามเกณฑ์การเสริมสร้างความปลอดภัยที่เป็นเลิศ (The Best Safety Practice) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี มีค่า Chi – Square เท่ากับ 1631.923 df = 1576.0 Sig. = 0.160 > 0.05 และ CMIN/df. เท่ากับ 1.035 < 2.0 สอดคล้องกับตามแนวคิด Hair et al. (2006), Bollen (1989) and Sorbon (1996) ผลการวิเคราะห์หลังปรับโมเดล พบว่า ตัวชี้วัดมีความสอดคล้องและค่าสถิติเหล่านี้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันแบบจำลององค์ประกอบรูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศด้านสถานศึกษาปลอดภัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 ผลวิเคราะห์ พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรมีอิทธิพลสูงสุดมีค่าสัมประสิทธิ์ 0.98 รองลงมา ด้านการกำหนดบุคลากรปฏิบัติหน้าที่ ค่าสัมประสิทธิ์ 0.97 ด้านการอำนวยความสะดวกและการปฏิบัติการ ค่าสัมประสิทธิ์ 0.96 ด้านการนำองค์กรและการจัดการองค์กร ค่าสัมประสิทธิ์ 0.91 ด้านการบริหารเทคโนโลยี ค่าสัมประสิทธิ์ 0.82 ด้านการวัดและประเมินผล ค่าสัมประสิทธิ์ 0.78 ด้านการวางแผนและพัฒนากลยุทธ์ ค่าสัมประสิทธิ์ 0.78 ด้านการรายงานผลการดำเนินงาน ค่าสัมประสิทธิ์ 0.76 ด้านการบริหารงบประมาณ ค่าสัมประสิทธิ์ 0.72 และด้านการประเมินผลลัพธ์การบริหาร ค่าสัมประสิทธิ์ 0.71 ตามลำดับ โดยมีอิทธิพลต่อองค์ประกอบเชิงยืนยันแบบจำลององค์ประกอบรูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศด้านสถานศึกษาปลอดภัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 ร้อยละ 31.0% อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Deok and Ha (2023) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาโปรแกรมการศึกษาด้านความปลอดภัยโดยใช้ถังดับเพลิงจำลองในประเทศเกาหลี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมนิสัยที่ปลอดภัยผ่านการศึกษาที่เน้นประสบการณ์ซึ่งรวมเอาความรู้ ทักษะ และทัศนคติเข้าไว้ด้วยกัน การศึกษานี้จัดทำโปรแกรมการให้ความรู้ด้านความปลอดภัยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา 34 คน โดยใช้เนื้อหาการศึกษาด้านความปลอดภัยที่เหมือนจริงคือ เครื่องดับเพลิงจำลองจำนวน 4 ครั้ง โดยใช้การทดสอบความรู้ด้านความปลอดภัยและการทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาด้านความปลอดภัยเป็นเครื่องมือวัดและยืนยันนัยสำคัญทางสถิติผ่านการทดสอบตัวอย่างแบบจับคู่ การศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมการศึกษาด้านความปลอดภัยโดยใช้ “เครื่องดับเพลิงจำลอง” มีประสิทธิภาพในการปรับปรุงความรู้ด้านความปลอดภัยและความสามารถในการแก้ปัญหา คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนระดับประถมศึกษาเพิ่มขึ้นจาก 8.47 เป็น 9.23 ใน

การทดสอบความรู้ด้านความปลอดภัย และจาก 4.26 เป็น 4.64 ในการทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหา ด้านความปลอดภัย ผลลัพธ์เหล่านี้มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) ส่วน Widowati et al. (2021) ศึกษา เรื่องการพัฒนารูปแบบการเตรียมพร้อมของภัยพิบัติและความปลอดภัยของโรงเรียน : การวิเคราะห์ปัจจัย ยืนยัน การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของการวัดแบบจำลอง เครื่องมือสร้างและ ตัวชี้วัดของโปรแกรมการเตรียมความพร้อมและความปลอดภัยของโรงเรียน (SSSB) เพื่อใช้ในการประเมิน ระบบการศึกษาความปลอดภัยเด็กในโรงเรียน การศึกษาครั้งนี้ใช้การออกแบบการวิจัยเชิงอธิบายด้วยวิธีการ แบบตัดขวาง เทคนิคการสุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน กลุ่มตัวอย่าง คือโรงเรียน ประถมศึกษา 539 แห่ง ข้อมูลถูกวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์ปัจจัยยืนยัน (CFA) ผลลัพธ์ การศึกษาพบว่า โครงสร้าง SSSB มีความถูกต้องและเชื่อถือได้ โมเดลที่ได้รับการดัดแปลงนั้นเป็นไปตามเกณฑ์ และมีความ เหมาะสมที่จะนำไปใช้กับโรงเรียนโดยมีความมุ่งมั่นของโรงเรียนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการสร้าง SSSB ที่ ประสบความสำเร็จ

3) ผลการประเมินรูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศด้านสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ตามเกณฑ์การเสริมสร้างความปลอดภัยที่เป็นเลิศ (The Best Safety Practice) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการประเมินรูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศด้านสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ในภาพรวมทุกด้าน อยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.98$ S.D. = 0.15) และจากการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 11 คน ผู้วิจัยได้ปรับปรุง และนำเสนอรูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศด้านสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ประกอบไปด้วย 1) ด้านการวางแผนและพัฒนากลยุทธ์สถานศึกษา ปลอดภัย 2) ด้านการบริหารงบประมาณสถานศึกษาปลอดภัย 3) ด้านการนำองค์กร การอำนวยการ การปฏิบัติ สถานศึกษาปลอดภัย 4) ด้านการกำหนดบุคลากรปฏิบัติหน้าที่สถานศึกษาปลอดภัย 5) ด้านการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษาปลอดภัย 6) ด้านการบริหารเทคโนโลยีสถานศึกษาปลอดภัย 7) ด้านการรายงานผลการ ดำเนินงานสถานศึกษาปลอดภัย และ 8) ด้านการวัดผลและการประเมินผลลัพธ์การบริหารสถานศึกษา ปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับ ขำ แสงจันทร์ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การวิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหาร สถานศึกษาโดยเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน เพื่อสร้างอาชีพในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล พบว่า โครงสร้างขององค์ประกอบมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยด้านความ เหมาะสมรรถประโยชน์ ความเป็นไปได้ และความถูกต้อง อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด และ สอดคล้องกับ Koury (2019) ได้ศึกษาเรื่องโรงเรียนที่ปลอดภัย: แนวปฏิบัติด้านความปลอดภัยและการรับมือภาวะวิกฤตใน หนึ่งเขตการศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและปรับปรุงพื้นที่ทั้งอำเภอแนวปฏิบัติในการดูแลนักเรียน ครูและ บุคลากรทางการศึกษาให้ปลอดภัยทั้งทางร่างกายและจิตใจหลังเลิกเรียน โดยประเมินความเปราะบางระบุ

จุดอ่อนในระบบแจ้งเหตุฉุกเฉินสำหรับทั้งโรงเรียนประถมและมัธยม ผลการวิจัยพบว่า 1) เหตุการณ์วิกฤตที่เกิดจากมนุษย์ 3 อันดับแรกที่นักเรียนและบุคลากรเตรียมพร้อมรับมือมากที่สุดและน้อยที่สุด ได้แก่ อัคคีภัย ไฟฟ้าดับและผู้บุกรุก และสถานการณ์จับตัวประกัน การปนเปื้อน และการก่อการร้ายตามลำดับ 2) นักเรียนครู และบุคลากรทางการศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าการเตรียมพร้อมรับมือวิกฤตมีความสำคัญอย่างยิ่ง ความต้องการความสอดคล้องกันทั่วทั้งเขตในขั้นตอนและคำจำกัดความของวิกฤตนั้นชัดเจน ต้องมีการสอนความคาดหวังพฤติกรรมสากลในทุกระดับสำหรับหัวข้อการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม การแก้ไขข้อขัดแย้ง และทักษะในการสื่อสาร จำเป็นต้องมีแนวทางการฝึกอบรมที่ครอบคลุมในทุกบทบาทของพนักงานในกลยุทธ์การลดระดับความรุนแรงและการตอบสนองต่อภาวะวิกฤต เมื่อพิจารณาจากข้อมูลที่ครอบคลุมซึ่งรวบรวมจากการวิเคราะห์ปัญหาปัจจุบัน คำแนะนำเชิงปฏิบัติหลายข้อสามารถนำไปใช้กับเขตการศึกษานี้เพื่อปรับปรุงแนวปฏิบัติและนโยบายด้านความปลอดภัยของโรงเรียนและการเตรียมพร้อมรับมือวิกฤต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

เพื่อเพิ่มความปลอดภัยในสถานศึกษาอย่างยั่งยืน ควรสร้างแผนการเรียนการสอนที่มีการสอนแนวทางการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัย ตั้งแต่ระดับอาครเรียน การใช้พื้นที่สอน จนถึงการแข่งขันกีฬา อีกทั้งควรสอนให้นักเรียนรู้จักการรักษาความปลอดภัยส่วนตัว เช่น เรียนรู้การใช้งานอุปกรณ์ป้องกันอันตราย และแผนการดำเนินการเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และสถานศึกษา สามารถนำผลของการวิจัยรูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศด้านสถานศึกษาปลอดภัย ไปใช้กำหนดนโยบายให้มีความสอดคล้องของกระทรวงศึกษาธิการเพื่อเสริมสร้างความปลอดภัยที่เป็นเลิศ (The Best Safety Practice) อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อน หรือเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารโรงเรียนทั้งระบบ

3. ข้อเสนอในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1 ก่อนนำรูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศด้านสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ตามเกณฑ์การเสริมสร้างความปลอดภัยที่เป็นเลิศ (The Best Safety Practice) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำเป็นต้องศึกษา วัตถุประสงค์ รูปแบบ กระบวนการใช้รูปแบบและปัจจัยความสำเร็จ อย่างละเอียดเพื่อให้เกิดความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทสถานศึกษา

3.2 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสู่ความเป็นเลิศด้านความปลอดภัย ควรสร้างแผนการปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา โดยจัดทำเป็นระเบียบการปฏิบัติงาน (Quality Procedure)

ด้านการบริหารสู่ความเป็นเลิศด้านความปลอดภัย โดยมีการกำหนดแผนผังขั้นตอนการปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยที่ชัดเจน ควรจัดทำแผนการจัดการความเสี่ยงที่เน้นการทบทวนและปรับปรุงโครงสร้างสถานที่อย่างสม่ำเสมอ เช่น การตรวจสอบระบบการรักษาความปลอดภัยอย่างเป็นระบบ การฝึกอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการเหตุฉุกเฉิน และการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมให้นักเรียนรู้ถึงความสำคัญของความปลอดภัยในทุกที่ทุกเวลา

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป

4.1 ควรนำไปศึกษาเกี่ยวกับการบริหารสู่ความเป็นเลิศด้านความปลอดภัย ที่มีบริบทและขนาดแตกต่างกัน โดยใช้การศึกษาพหุกรณี ว่าผลการวิจัย มีประโยชน์เหมือนและแตกต่างกันอย่างไร

4.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารสู่ความเป็นเลิศด้านความปลอดภัย ในระดับศึกษาธิการจังหวัด ระดับเขตตรวจราชการ และระดับศึกษาธิการภาค เพื่อเป็นการขยายผลการศึกษาให้ครอบคลุมพื้นที่ หากบริบทใกล้เคียงจะสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ได้

เอกสารอ้างอิง

- กนกอร อุณสถานนท์. (2563). การบริหารด้านความปลอดภัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 10 (2), 1 – 14.
- ข้า แสงจันทร์. (2561). การวิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน เพื่อสร้างอาชีพในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*. 11 (2), 1546-1563.
- ปาจริย์ ผลประเสริฐ. (2562). *การวิจัยเชิงผสมวิธี (Mixed Method)* [เอกสารไม่ได้ตีพิมพ์]. คณะวิทยาการจัดการ. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- นิษฐ์ฐา พิระชัยภาวงศ์ และคณะ. (2567). การศึกษาการบริหารด้านสถานศึกษาปลอดภัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. *วารสารวิจัยและนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*. 4 (1). 15-25.
- รัชณี จุมจี, มณฑิชา รักศิลป์, ญาณิฐา แพงประโคน, และจารุพร ดวงศรี. (2565). การสร้างรูปแบบดำเนินงานการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยทางจราจรในโรงเรียนกรณีศึกษา โรงเรียนบ้านยางลุ่ม จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*. 11 (1), 118-126.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. (2565). *การติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

- อดิสร ดีปานธรรม. (2561). *การพัฒนารูปแบบการจัดการด้านความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา*
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. บัณฑิต
วิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์.
- Bollen, K. A. (1989). *Structural equations with latent variables*. New York: John Wiley & Sons.
- Browne, M. W. & Cudeck, R. (1993). *Alternative ways of assessing model fit, in Testing Structural 3 Equation Models*, ed. K. A. Bollen and Long. S., Newbury Park CA: Sage. components: Rationale of two-index strategy revisited. *Structural Equation Modeling*. 12 (3), 343-367.
- Deok-Jin Jang & Ha-Sung Kong, (2023). "Development of a safety education program using simulator fire extinguishers in Korea: Focusing on elementary school students," *Journal of Education and e-Learning Research, Asian Online Journal Publishing Group*. 10 (2), 294-298.
- Diamantopoulos, A., & Siguaw, A. D. (2005). *Introducing LISREL: A guide for the uninitiated*. London: Sage Publications.
- Durande-Moreau, A., & Usunier, J. (1999). "Time Styles and the Waiting Experience: An Exploratory Study". *Journal of Service Research*. 2 (2), 173-186.
- Fan, X., & Sivo, S. (2005). *Sensitivity of fit indexes to misspecified structural or measurement model*.
- Hair et al. (2006). *Multivariate data analysis*. (7th ed.). New Jersey: Pearson Education International.
- Harrison-Walker, L. J., (2001). The measurement of word-of-mouth communication and investigation of service quality and customer commitment as potential antecedents. *Journal of Service Research*. 4 (1), 60-75.
- Koury, G. C. (2019). *Safe Schools: One School District's Safety and Crisis Response Practices*. Wilmington University (Delaware).
- Korstjens, I., & Moser, A. (2018). Series: Practical guidance to qualitative research. Part 4: Trustworthiness and publishing. *European Journal of General Practice*. 24 (1), 120-124.
- Mueller, R. O. (1996). *Basic Principles of Structural Equation Modeling. An Introduction to LISREL and EQS*. New York: Springer-Verlag.
- Sorbon, D. (1996). *LISREL 8: User's Reference Guide*. Scientific Software International
- Suri, H. (2011). Purposeful sampling in qualitative research synthesis. *Qualitative research journal*. 11 (2), 63-75.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1998). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. sage.
- Suciu, M. C., Tavares, D. C., & Zalmon, I. R. (2018). Comparative evaluation of crustaceans as bioindicators of human impact on Brazilian sandy beaches. *Journal of Crustacean Biology*. 38 (4), 420-428.
- Widowati, E., Istiono, W., & Husodo, A. H. (2021). The development of disaster preparedness and safety school model: A confirmatory factor analysis. *International Journal of Disaster Risk Reduction*. 53 (5), 102004.